

Rådalen

GAMMEL GRANPLANTNING

«... det vil ikke være av noen synderlig økonomisk interesse [å støtte skogplantning] da den skog som der kan opelskes vistnok vil lade meget tilbake med hensyn til veksterlighed.»

Ordene stammer fra økonomen som på slutten av 1800-tallet ble sendt til Stend for å ta de planlagte skogreisingsarealene i øyesyn. Pioneren G.A. WILSON gjorde økonomens ord til skamme. Granene som ble plantet i RÅDALEN i perioden 1867–1869, ble en kjempers søyleball. Ingen annen skogbestand i Norden kan oppvise mer tømmer pr. flateenhet.

Øst for riksveien, ca. 200 meter sør for innkjøringen til Fana Stein og Gjenvinning, ligger skogen som stammer fra en av de første granplantningene i landet. For 150 år siden var dette området lyngmark etter lang tids beiting med sau og geit. G.A. Wilson, som var den første bestyreren ved amtlandbruksskolen på gården Stend, startet plantingen i utmarken på Stendaholmen i Fanafjorden (1867) og i Rådalen (1867–1869). I begynnelsen ble det benyttet importerte gran- og furuplanter, med granfrø sannsynligvis fra Harz fjellene i Tyskland. Etter noe prøving og feiling, blant annet med tidspunktet for planting, ble buskfuru og gran satt ut rekkevis. Plantningene slo godt til. Det ble raskt klart at granen utviklet seg til meget pene tømmerbestander, med fremragende vekst, god virkeskvalitet og ingen skader. Størst planteaktivitet var det i perioden mellom 1910 og 1918, men allerede før første verdenskrig var det meste av gården Stend skogkledd.

Granskogen i Rådalen har blitt regelmessig skjøttet ved tynning, slik at trekronene og røttene har fått god plass. Selv om plantefeltet ligger nokså utsatt til for vind, har kun et fåtall av trærne blitt revet over ende. Selv storstormene i 1949 og i 1994 gjorde lite skade. Den tiden da bosset ble depontert i Rådalen, var trekronene et yndet oppholdssted for kråke og ravn. Mange av de skjøre toppskuddene ble skadet, og høyde-

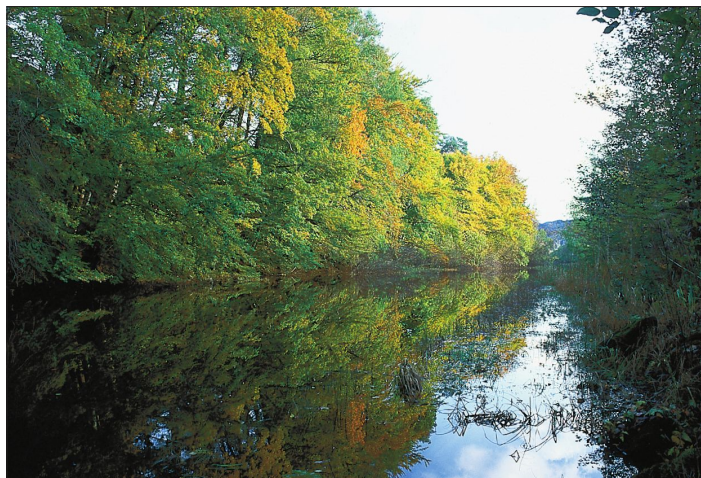
Svein Nord

veksten ble trolig satt en del tilbake. Noen av grankjempene har lange barkflenger som følge av lynnedslag – høyden gjør dem til effektive lynavledere.

Feltene med gran i Rådalen fra 1860-årene gir interessant informasjon om hvordan plantet granskog vil bli seende ut dersom den får utvikle seg i over 100 år. Mange blir overrasket over at tette og mørke plantefelt

gradvis blir forvandlet til mer lysåpne skoger, med mose, bregner, lyng, urter og busker. Veksten i gamle granplantefelt viser seg å fortsette svært lenge. Om feltet er representativt for hvordan granskog kan utvikle seg, er dette et tegn på at storparten av granplantefeltene i Hordaland hogges lenge før trærne er utvokst. Vanlig hogst-alder er nå 60–80 år.

NESTTUNVASSDRAGET

Plantet bøkeskog mellom Nesttunvatnet og Hopsvatnet.
(Svein Nord)

Fakta om granplantefeltet (data pr. 2001)

Født: 1868
 Totalalder: 134 år
 Middelhøyde: 38,7 m
 Største trehøyde: 42,2 m
 Middeldiameter: 66,0 cm
 Største trediameter: 96,3 cm
 Stående kubikkmasse: 167 m³/dekar
 Middeltilvekst: 1,4 m³/dekar/år

Som mange andre bynære vassdrag ble også NESTTUNVASSDRAGET offer for lite gjennomtenkte inngrep og forurensning gjennom 1900-tallet. Da Nesttunvassdragets Venner ble etablert i 1999, ble mange gode initiativ til restaurering satt i gang. Det finnes fin fisk i elva, ørret på over 3 kilo er registrert. Det er blitt foreslått å gjøre vassdraget tilgjengelig for laks og sjørret ved å bygge laksetrapp forbi fossen ved Hop. Fra før av er det også satt ut gjedde og abbor i vassdraget.

